

Izbaja trikrat na teden, in sicer v torek, četrtek in soboto ob 4. uri popoldne ter stane po pošti prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto . . . 15 K
3/4 . . . 10 „
1/2 . . . 5 „

Za Nemčije K 10.40. — Za Ameriko in inozemstvo K 20. — Posamične številke stanejo 10 vin. „SOČA“ ima naslednje izredne priloge: Ob novem letu „Kažipot po Goriškem in Gradiščanskem“ in dvakrat v letu „Vozni red železnice, parnikov in poštne zvez“. Na naročilu brez dopolne naročnine se ne oziramo.

SOČA

»Vse za narod, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrič.

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. na desno.

Upravištvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadst. na levo v tiskarni. Naročnino in oglasi je plačati loco Gorica.

Oglasi in poslanice se računajo po Petit-vrstah, če tiskano 1-krat 16 vin., 2-krat 14 vin., 3-krat 12 vin. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. Večje črke po prostoru. Reklame in spisi v uredniškem delu 30 vin. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

— Telefon št. 83. —

»Gor. Tiskarna« A. Gabrčček (odgov. J. Fabčič) tiska in zal.

Dovoljen izzivalni izlet Italijanov v Dalmaciji in prepovedan delavski izlet iz Trsta v Gorico.

Dalmacija je hrvatska dežela. Le malo italijanskih ostankov je še v njej. Ali ti ostanki so včasih nemirni in drznejo se celo izzivati. Prav arogantno se znajo vesti, dobro vedo, da jih bo vlada ščitila. In ščitila jih je tudi, ko so pred kratkim napravili izlet iz Splita v Zader. Obnašali so se pred izletom tako, da se je videlo, da priredijo demonstracijski izlet; da hočejo v Splitu korakati izzivalno in da hoče njihova godba prav krepko zasvirati ono provokatorično koračnico »del si«. Italijanski provokaterji so zmašili v svojo sredo težake in delavce iz tvornic in delavnic, ki so v rokah Italijanašev, in potem so najeli iz bližnjega Solina nekaj seljakov ter jih utaknili v bersaljersko obleko in hajdi na izlet.

Videlo se je na pripravi, da imajo Italijani v hrvatski zemlji izzivalni namen z izletom iz Splita v Zader. Umevno, da je to razgrelo Hrvate, zlasti še, ker so zavabili v izlet pristne hrvatske seljake iz Solina, ki niti ne znajo italijansko, pa naj gredo v Zader povečevati afirmacijo italijanstva.

Ali mislite, da se je vlada kaj bala za javni mir in red? Prav nič, marveč poskrbela je za varstvo izletnikov s trumo redarjev, žandarjev, redarstvenih komisarjev in agentov; pri pristanišču je stala oborožena sila, da napravi špalir ter odtehi gledalce od izletnikov. Žandarji so stali tu z nasajenimi bajoneti, komisarji so potegnili sablje in redarji so ustavljali maso. Kakih 1000 ljudi je bilo tam, da gledajo izletnike, ki bi bili tako radi kar najgrše izzivali. — Umeje se, da se nijeden splitski Hrvat niti zmenil ne bil za izlet Italijanašev v Zader, ako bi se ne bili ti tako ponašali z izletom in bi ne bili kazali očitno izzivalnih namenov. Tako

pa jih je prišlo tisoč in peti so rodoljubne pesmi. — Italijani se seveda potem niso upali izzivati. — Vlada je videla, da je javni red in mir v nevarnosti vsled provokatoričnega nastopanja Italijanašev, vendar je dovolila izlet v Zader in poskrbela za varstvo onim, ki so šli v Zader polni provokatoričnih tendenc. — V Zadru je italijanska ponudila družba kričala: Viva Zara italiana, zvečer so godli famozni marš »del si« ter tako izzivali Hrvate in Srbe. Mnogoštevilno hrvatsko in srbsko meščanstvo je na provokacije Italijanašev dostojanstveno manifestiralo za hrvatski značaj Zaderskega mesta. — Ko so se italijanski izletniki vrnili v Split, so bile vse glavne ulice, koder so imeli iti gospodje izletniki, zaprte in oborožena sila je bila ojačena s finančnimi stražniki, ki so nosili puške z nasajenimi bajoneti. In vendar jim ni nihče ničesar hotel. Ko so odhajali, so jim mačke žvižgali, ko so prihajali, so imeli za nje le preziranje in pomilovanje. — Vlada pa je podkrepila lujskače in izzivače!

Narodnostno izzivalen značaj je imel izlet Italijanašev iz Splita v Zader in vendar ga je dalmatinska vlada dovolila in ščitila je te izletnike. — Če pa par stotin slovenskih delavcev hoče zleteti iz Trsta v Gorico, se zboji primorska vlada goriške fakinaže, ko ta zastoče, da se tak izlet ne sme vršiti. Kako lahko bi vlada prišla na »laško Gorico«, ki je polna grehov, da bi kaporinji ukazali, naj molčijo pobalini in mirujejo. Gospodarsko škodo je napovedal vladni zastopnik v mestnem svetu goriškem, ako bi se protivili nedolžnemu delavskemu izletu, toda končno sta le stopila na površje javni mir in red. Bila sta v nevarnosti, zato je izlet prepovedan.

Nobenega izzivalnega namena ni kazala in ni imela N. D. O. Koga pa naj pride izzivat v Gorico slovenski delavec-trpin iz Trsta? Izlet ni bil nič narodnostno barvan, marveč delavski izlet je imel biti in nič drugega. V Dalmaciji so italijanski

izletniki kazali Hrvatom, da hočejo demonstrirati, pa se vlada ni nič ozirala na Hrvate, marveč je dovolila peščici italijanskih izzivačev izlet in poslala je v spremstvo žandarje, redarje in finančne stražnike. Zakaj pa je primorska vlada kapitulirala pred par goriškimi nahujskanci, dasi je videla, da N. D. O. ne bo prav nič izzivala in nikogar žalila?

In kam je hotela zleteti N. D. O.? V Gorico, v glavno mesto slovenskega dela Goriško-Gradiščanske, v mesto, v katerem je polovica slov. prebivalstva.

Postopanje vlade je gledé na oba slučaja tako, da je vedno naklonjena Italijanu. Če narodnostno napet Italijan, ki pokaže izzivalen obraz Hrvat, v hrvatski zemlji napravi demonstrativen izlet, mu ga vlada dovoli in še ščiti demonstranta. Če v slov. Primorju hoče slovenski delavec iz Trsta v Gorico, mu prepove izlet, ker je zakričal Italijan, da se tak izlet ne sme izvršiti. Proti temu kričaču nima vlada ne žandarjev, ne redarjev ne finančnih stražnikov, da bi ga ukrotili, da bi pustil v miru mirne izletnike, uboge delavce, ki pridejo v drugo mesto seč v roko sodelavcu-trpinu ter se ogret za nadaljne boje v prid delavstva. Italijan v Gorici je samo konstatiral, da so oni izletniki slovenske narodnosti, v svoji nacionalni prenapetosti je zaevilil in hitro so se potresle mlače vladnih organov in izlet je prepovedan. Kakor hoče Italijan, tako je. V Dalmaciji so kazali bajonete Hrvatom in ščitili italijanske izzivače, v Primorju pa vlada mirnih izletnikov noče ščititi pred najetimi italijanskimi bojazljivci, marveč kar na kratko prepove izlet »z ozirom na javni mir in red«. — Očitna dvojna mera, ki se bo še maščevala nad vlado. Tako vlada postruje narodnostna nasprotja. Ponižan je Slovan in povzidan Italijan in varovan ljubi javni mir in red. — Pride čas, ko napravimo tak mir in red, da ne bosta nikoli več v nevarnosti!

Srbska narodna avtonomija obustavljena.

I.

Zopet eden usodepoln korak, ki je preznačilen za brezupno indolenco vodilnih dunajskih krogov. Na Dunaju hoče velemožna gospoda delati balkansko politiko v prid avstroogrski monarhiji, in vzlic temu preobračajo na odločilnih mestih kozle, da se Bog usmi! Želijo, da bi Srbija bila zvesta tovarišica cesarstva in istočasno se izvrši nečuten atentat na ustavne pravice Srbov, živčih pod krono sv. Štefana.

Zgodovina vesoljnega srbskega naroda je najožje spojena z usodo Srbov v Ogrski in Hrvatski. V onih tužnih dneh, ko so Turki in Janičari tlačili jugoslovansko rajo, bili so kraji onstran Save in Dunaja jedino zatočišče srbskim kristjanom, ki so pobegali izpod turškega robstva pod okrilje dvoglavega habsburškega orla na ogrsko in hrvatsko ozemlje. Patriarh Arsenij Crnojević je privedel l. 1690. skoraj pol milijona Srbov izpod turškega tlačanstva preko Save in Donave. Isto leto je rojstno leto narodne avtonomije avstrijskih narodov: Leopold I. je izdal še istega leta patent, v katerem se zajamčuje Srbom konfesionalno svobodo in avtonomno upravo svojih narodnih in verskih zadev. Svobodno so volili avstrijski Srbi svojega vojvodo in patriarha. To je torej začetek staroslavne srbske narodne avtonomije. Ne morebiti socialistični poslanec Renner je oče misli narodne avtonomije nego na jugoslovanskih fletih se je porodila misel, ki naj enkrat osvobodi Avstrijo nepresanih in državo razjedajočih narodnostnih bojev.

Srbska narodna avtonomija je Avstriji v preteklih stoletjih silno koristila, ona je učinila, da so bili Srbi poleg Hrvatov najzvestejši nositelji in predbojevnik avstrijske državne misli. To, kar je

Maksim Gorki.

FOMA GORDJEJEV.

Roman.

(Dalje.)

»Uh! Kaj je le s teboj?« je dejala Ljuba, gledaje ga nemirno.

»E-eh ti!« je glasno zategnil Foma s prezirljivim pomilovanjem. »Ali pa se more od tvojega očeta, ali se more v našem trgovskem stanu sploh roditi kaj dobrega? Le čakaj malin od repe! ... A ti si mi lagala: Taras je takšen in takšen ... Kaj je na njem? Kupec je kupcu podoban ... Tudi trebuh ima, kakor vsi kupci ... Ha-ha!« Bil je zadovoljen, ko je videl, da si dekle, zmedeno od njegovih besed, grize ustnice in zdaj zardeva, zdaj blede.

»Ti ... ti Foma ...« je začela, težko sopé in mu kričala: »Foma in udarila z nogo ob tla: »Ne predrzni se, govoriti z menoj!«

Na pragu sobe je obrnila k njemu svoj jezni obraz in mu dejala polglasno, a z močjo:

»Uh, ti hudobnež!«

Foma se je zasmejal. Ni se mu hotelo, iti tja, k mizi, kjer je sedelo troje srečnih ljudi, živahno se razgovarjaje drug z drugim. Slišal je njihove vesele glasove, njih zadovoljni smeh, žvenket posode in zavedal se je, da njemu, ki nosi v srcu bolest, ni mesta poleg njih. In nikjer mu ni mesta. Misli si je, da bi se počutil boljše med ljudmi, ako bi ga vsi sovražili, kakor ga sedaj sovraži Ljuba. Potem bi ga vedel, kako se ima vesti proti njim in našel bi kaj, da bi jim povedal. Zdaj pa si ni mogel razložiti, ali ga pomilu-

jejo, ali se mu smejejo, ker je bil zablodil in ker se nikjer med njimi ni čutil doma. Ko je stal Foma nekaj časa sam sredi sobe, je sklenil, ne da bi sam znal za to, da odide kamorkoli iz te hiše, kjer se ljudje radujejo in kjer je on odveč. Ko je stopil na ulico, se je čutil razžaljenega od Majakinih: saj so bili navzlic vsemu edini bližnji mu pod solncem. Zdelo se mu je, da vidi kumov obraz, na katerem so razburjeno drhteče gube, razsvetljene z radostnim bleškom njegovih zelenih oči, takorekoč sijale v fosforiški luči.

»V temi se sveti tudi gnjilo drvo«, si je mislil zlobno. Potem se je spomnil mirnega in resnega lica Tarasovega in poleg njega, stremeče k njemu, Ljubino postavo. To je vzbudilo v njem zavist in žalost.

»Kedo boče mene tako pogledal? ... Ni take duše...«

Vzdramil se je iz svojih misli ob pristanih, ker ga je prebudil šum dela. Povsod so nosili in vozili ljudje, težno so priganjali konje, kričali nekaj drug drugemu in šinili ulico z zmedenim vrvenjem in gluščinim ropotom naglega dela. Vsi so se trudili na ozkem pasu zemlje, tlakovane s kamenjem, ki je bila na eni strani obzidana z visokimi hišami, in padala na drugi k reki v strmem pobočju in njihova kipeča zmešnjava je vzbudila v Fomi vtis, kakor da so vsi pripravljeni, zbežati kam od tega dela v blatu, tesnosti in šumu, pripravljeni zbežati in da hitijo, da bi tem preje dokončali, kar se ni dodelano in jih ne pusti od sebe. Že so jih čakali ogromni parobrodi, ki so stali ob bregu in spuščali oblake dima iz svojih dimnikov. Ka'na voda reke, tesno pokrite z ladijami, je pljuskala otožno in tiho ob breg, kakor bi prosila, naj privoščijo še nji trenotek pokoja in oddiha ...

»Milostni gospod!« se je oglašil tik Fominega ušesa

hrupav klic. »Podarite nekaj za zgradbo svetniške škri-njice!«

Ravnodušno je Foma pogledal prosilca: ta je bil velik, bradat dedec v razcapani srajci in z razbitim, oteklim obrazom.

»Olej, da se pobereš!« je zamrmral Foma in se obrnil proč od njega.

»Ti, kupec! Kedar umreš, ne boš vzel denarja seboj; daj mi nekaj za žganje! Ali si prečen, da bi vtaknil rok v žep?«

Foma je zopet pogledal svojega prosilca: stal je pred njim, pokrit bolj z blatom, nego z obleko, tresoč se od pijanosti in čakal vztrajno in zrl Foma s svojimi oteklimi, s krvjo zalitimi očmi v obraz.

»Ali se tako prosi?« mu je rekel Foma.

»Ali — misliš, da bom za deset kopejk pokleknil pred tebe?« je smelo vprašal bosjak.

»Na!« mu je stisnil Foma denar v roko.

»Hvala! ... Petnajst kopejk ... Hvala! Ako mi daš še enkrat toliko ti lezem tja do onih krčm do vseh štirih, ali hočeš?« je predlagal bosjak.

»No, le pojdi!« je rekel Foma in mu mahnil z roko.

»Hotel sem te počastiti, če pa nočeš, ni moja škoda,« je rekel bosjak in odšel v stran.

Foma je gledal za njim in mislil:

»Glejte, to je izgubljen človek, a kako jesmel ... Milostinje prosí, kakor bi tičjal za dolg ... Odkod imajo takšni ljudje toliko poguma? ...«

Globoko je vzdihnil in si odgovoril sam:

»Od svobode ... Nič jih ne veže ... Za čem naj takšen človek žaluje, česa se naj boji? In česa se bo, in jaz? Kaj morem izgubiti?«

polet modri Leopold I. je nadajevala Ma-
rija, Terezija, ki je ustvarila na veliko jezo
Madžarov ilirsko dvorno deputacijo, ki se
je pozneje izpremenila v ilirsko dvorno
pisarno, najvišji cesarski urad za Srbe
naše monarhije. Tako so uživali Srbi od
nekada neko izjemno stalnice, pa oni so pa
tudi dokazali, da se cesarskega zaupanja
v polni meri vredni. Njih hrabri vojskaki,
častniki in generali so umirali na nešteti
bojiščih za Avstrijo.

Nehvaležno je bilo avstrijsko cesar-
stvo od nekada pa menda nasproti nobe-
nemu narodu v tej meri kakor nasproti
Srbom. Ravno v dne, ko je obustavljeno
na srbska narodna avtonomija je potrebno
se spominjati, po t. 1849. kako namno
se obnašali politični mogotci, brž ko Sr-
bov niso več potrebovali. Kakor silen
branik so stali Srbi t. 1848. na strani Av-
strije proti madžarskim vitezdašnjikom,
proti onim, ki so onega usodepolnega leta
Habsburškega spočiteli za dežele. Z orožjem
v roki so Srbi branili avstrijsko proti
madžarski revoluciji. Dokler je hudo pre-
dla dunajski vojskasi, bili so naklonjeni
Srbom. Rodoljubni Rajacic je bil imeno-
van srbskim patriarhom. Banat so odtr-
gali od Ogrske in cesar se je imenoval ve-
liki vojvoda srbski. Pa le kratko časa so
bili na Dunaju razumni. Bolj ko vse druge
Avstriji in dinastiji vrne in udane narod-
nosti bili so opeharjeni Srbi.

Ko je t. 1867. napihneni saksonski pri-
vaydranec Beust za drago odkupnino pro-
dal Madžarom v Avstrijo in na ostuden na-
čin izdal Avstrijo, so tudi Srbi bili de-
ležni avstrijske zahvale. Madžari so od-
vzeli Srbom njih državno pravni položaj.
Srbska vojvodinja je izginila iz površja.
Nekdanji Banat in vojvodinja sta bila raz-
deljena v madžarske županije. Cesarstvo
je izročilo Srbe milosti in nemišlosti mad-
žarskega imperializma. Pa pravice uprav-
ljati šolske in cerkvene zadeve ni mogla
odvzeti Ogrska, takozvano narodno avto-
nomijo je morala pustiti Srbom, in ta je
postala najvažnejše zavetišče srbske na-
rodne misli.

Zakonski članek 9. z t. 1868. je do-
ločal, da imajo pravico samostalno uprav-
ljati na svojih kongresih svoje zadeve, ti-
kajoc se srbske cerkve, šol in verskih
zakladov. Nadalje priznava zakon Sr-
bom vse one pravice, ki so jih od
nekada uživali na cerkvenem in šolskem
polju. Vlada izvršuje nad to avto-
nomijo samo pravico najvišjega nadzora.
Ta zakon določa nadalje, da sme samo
zakonitim potom biti omejen delokrog
avtonomije, kongres je poklican, da je
najvišji izvrševalec volje srbskega na-
roda. Tri leta pozneje t. 1871. je vladar
potrdil statut gled. organizacije srbske
cerkve in naroda; ta statut obsega določbe
glede zastopstva in uprave cerkvenih in
šolskih zadev, nadalje se tiče urejenja
cerkvenega in narodno-šolskega sveta.

Te zakonske določbe sicer niso mo-
gle vrniti Srbom onega narodnega polo-
žaja, ki so ga imeli do časa, ko so zavla-
dali Madžari, pa kljub temu so imeli Srbi
v svoji avtonomiji tako silno orožje kakor
nobeden drug narod na Ogrskem. Kljub
vsem nasilstvom so se razvijali na kul-
turnem in gospodarskem polju. Postali so
v svetnem oziru neodvisnejši in silnejši
ko Hrvati.

Zdaj se nam ravno sedaj, ko je bil za-
dan bratom Srbom in njih pravicam tako
usodepoln udarec, potrebno, da razložimo
na kratko, kaj je srbska narodna avtono-
mija in kako so bili izroki, da so jo Mad-
žari obustavili. Pa pri tej priliki bo dana
priložnost, da se prepričamo o strogo de-
mokratičnem duhu srbske samouprave.
Pozneje nam bode pa tudi govoriti o da-
našnjem političnem položaju srbskega
naroda na Ogrskem.

Splošna priljubljenost

■ preskušenege : **Frankovega** : ka-
■ vinega pridatka*) pripisali je njega
■ nedosežni izdatnost v jedru, okusu
■ in barvi.

*) z kavimim milnikom

To bo poučno v marsikaterem oziru.
Izvedeli bomo, kako silen je položaj Sr-
bov in kako brezupno poduzetje je, da se
jim skuša uničiti na škodo cesarstvu in
vsem onim življenjem, ki zahtevajo jednako-
pravnost za vse narode habsburške mo-
narhije.

Sokolske slavnosti v Pragi.

(Dalje.)

Prinajati začnajo zastopniki vseh
slovanskih sokolskih organizacij, vsaka or-
ganizacija v svojem posebnem kroju, vse
s prapori na čelu strumnih, enakomernih
korakov. Bulgari v svojih sivih krojih, z
belimi okroglimi čapkami, vsi veliki, za-
goreli, živahno pozdravljani. Za njimi Hr-
vatski Sokolski Savez, okoli 1000 po šte-
vilu, v krojih, enakih našim, samo da ima-
jo njihove čepice na sredi rudečo barvo.
Slovenci z zveznim praporom, strumnih
korakov, pozdravljani od vseh strani z
velikanskim navdušenjem, spredaj oba
tekmovaleca, br. Vidmar in Fuchs. Bilo jih
je 600. Občinstvo je prijemalo vsakega
za surko, za roke, dame so podajale cve-
tje in posipale Sokole z njim, deca je vri-
skala. Kaj je vsako občutil v sprevedu,
se ne da popisati! Videti te nepregledne
mase, to navdušenje, zraven tega to ne-
izmerno število Sokolov, je utisnilo vsa-
kemu, predvsem pa nam Slovencem, ki
se moramo gotovo najbolj izmed vseh
Sokolov bojevati, ta trenutek neizbrisno
v spomin. Videli smo in spoznali, da smo
tako mogočni, tako silni, in ta občutek
moči nam je tako prevzel srca, da nismo
čutili mržnje in sovraštva do svojih nas-
protnikov v domovini, ampak skoro pomi-
lovanje. Slovencev se je udeležilo spre-
voda do 600.

Za nami Srbi. Ponosni, s svojo godbo
na čelu, 1500 po številu, tudi pozdravljani
od vseh strani z enakim navdušenjem.
Med njimi je bilo mnogo vojaštva, tudi ča-
stnikov. Na čepicah z rudečim dnem nad
čelom bel šop.

Prej, za Francozi so korakali Rusi, na
glavi čapke obrobile s kožuho vno z
rudečim dnem, temnorudeče srajce, tem-
norudeče šerpe okoli pasu, z visokimi
črevlji na nogah. Za njimi Ukrajinci v
svetlemodrih srajcah, čepice z modrim
dnem in za temi Makedonci s fesi, v ši-
rokih hlačah.

Na vrsto je prišla Č. O. S. s svojimi
tisoči članstva iz vseh dežel Svetovav-
clavske krone in iz niževavstrijskih društev.
Korakali so župa za župo, spredaj Sokol
Praški. Na čelu vsake župe prapori, na
čelu vsakega posameznega društva bel
napis na visokem drogu. Narod je po-
zdravil neprestano, se čudil in gledal od-
kod te čete. Brez konca so se vile, utru-
jen se je umikal pogled, in ko se je ozri
proti vходу na Vaclavski trg, še vedno
ona rudeča reka, vedno naraščajoč. God-
be so pele, prapori so vihrali, pogled je
plul omamljen po dolgem trgu. Tam doli
na koncu so že izginili Francozi v svojih
belih krojih, za njimi Amerikanci, Rusi, za
njimi vrste v plavih srajcah, zopet v belih
Bulgari, potem dolge, dolge čete samih
rudečih srajc. Prapori so plapolali, beli
napisi društev so bili podobni dolgemu
belemu traku, ki je plaval v ravni črti
nad glavi vrst.

Občinstva se je polasčalo vedno ve-
čje navdušenje. Vsako novo župo, vsak
napis so pozdravljali, tu pa tam se je od-
zval klic »to so naši«, stara mamica pred
mano se je vpenjala na prste, malokdaj
je kaj videla, toda vedno mi je šepetala:
»Moj sin je tudi med njimi«. Prišla je od
daleč iz južne Češke in solze so ji blestele
iz oslabele oči. Videl sem očeta, ki je
dvigal sinčka na rame in mu kazal: »Glej,
tam boš tudi ti, če boš Sokol. Ali hočeš?«
Videl sem duhovnika, ki je pozdravil
navdušeno, kakor vsi drugi, in vendar so
Sokolji v vseh slovanskih zemljah jedro
naprednih organizacij, tako v slovenskih,
kakor predvsem v čeških, ravno tako v
hrvaških in drugje. Toda oni so predvsem
Slovani in njihovo delo spoštuje tudi nji-
hov lojalni nasprotnik. In jaz, kaj sem ču-
til? Bil sem omamljen, utrujen od hrupa,
nistem ne ploskal ne klical, le gledal sem
ves ta prizor in gledal bi ga na veke.
Zdelo se mi je, da je v teh rudečih vrstah

nezmagljiva sila, da zamore njihova moč
v zamahu rok premakniti zemljo, čutil
sem tudi jaz, v sebi to moč in se zmisli
pri tem na svojo domovino, na naše ma-
lenkoste razmere, na ovire, ki so nam
stale povsod na poti in ki so se mi zdele
v tem trenutku tako slabe, da bi jih igraje
uničil sam z lastno močjo. Pol milijona na-
roda pozdravlja naše čete, milijoni praz-
nujejo v duhu z nami, ves svet občuduje
našo organizacijo, ali je še na svetu orga-
nizacija, tako krepka v svojem jedru in
tako velika, kakor naša? Ali je svet še
videl prizor, podoben včerajšnjemu na
Letni, ali je slutil moč, ljubezen in navdu-
šenje, kakoršno je vladalo v tem trenutku
pred menoj?

Z Vac'avskega trga so zavile čete na
»Přikope«, ta kraj nemških izgrediv in
večnih izzivanj buršev, najbogatejšo uli-
co v Pragi, ki je prehajala kakor vse dru-
go, v češke roke. Nekoliko pijanih buršev
je hotelo razbiti spreved, a se je le steška
rešilo polno bunk v svoje izezdo. Od tam
je šel spreved po Eliščini in Dolgi ulici in
zavil v Mikulášsko, kjer so čakale, na
obeh straneh razvrščene, Sokolice, da po-
zdravijo svoje brate. Iz te ulice se je ste-
kala čelna reka v široko Staroměstské na-
mestje. Pred mestno hišo je stala glavna
tribuna, na nji predsedstvo z načelnikom
dr. Vaničkom in starostom dr. Scheiner-
jem, tam je stal župan praški dr. Groš in
zastopstva vseh narodnosti.

Vsaka četa je defilirala mimo tribune,
304 prapori so se sklonili pred zvezno
standardo in pred zastopstvom zlate Pra-
ge, polagoma so se uvrščale vrste na trg
in ga napolnile do zadnjega kotička. Prvi
del spreveda je prišel na trg ob 3/4.11.
Zadnji je defilirala sokolski jahaški zbor.

—č.
(Dalje.)

DOPISI.

Iz ajdovskega okraja.

Brje. — O priliki drugega zleta t. o-
krožja Gš. S. Ž., ki se bo vršil na Brjah
dne 4. avgusta t. l., se bo vršila razen
javnega nastopa bratov članov tudi ve-
likanska ljudska veselica. Kdor se hoče
ohladi na hladnem vrtu tik reke Vipave
in gledati moč sokolske ideje, ta naj ta
dan ne zabi se dvigniti in vzleteti v Ka-
sovlje. Vrla narodna dekleta že sedaj na-
birajo šopke, ki jih bodo pripenjale došle-
cem na prsa. Skrbno skrbe za sladko pe-
civo in nabirajo sočnato sadje.

V paviljonih najdeš okusna mrzla je-
dila, sladko pijačo — znani »Vipavski bi-
ser« in sveže pivo. Različni ognjeni prizo-
ri, ki se bodo zvečer vrstili na Vipavi, te
bodo gotovo očarali, kajti tu boš videl
povodnjega moža, spremljanega od dva-
najstih gorečih jezikov. Velikanski kres,
ki bo plaval po Vipavi, bo dal jak ro-
mantičnemu kraju očarujočo sliko. Pridi in
videl boš, kako se živi med pravimi pri-
jatelji. Na svidenje torej v nedeljo 4. av-
gusta t. l. v Kasovljah!

Iz bovškega okraja.

Z Bovškega. (Državna podpora.) —
Državno podporo vsled lanske suše so
dobile občina Bovec in občina Čezsoča in
sicer prva 1500, druga 2000 K. Za izposlo-
vanje teh podpor se imamo edino le vodi-
telju okrajnega glavarstva v Tolminu go-
spodu baronu Baum zahvaliti.

Iz tolminskega okraja.

Iz Tolmina. — Dramatski odsek R. B.
Dr. vprizori v nedeljo 4. avgusta narodno
igro »Lucifer«. Igra ima tri dejanja s pet-
jem. Spisal jo je domačin Danilo Devetak,
pevske točke je uglasbil domačin H. O.
Vogrčič. Dramatski odsek R. B. D. že mno-
go let uspešno deluje za narodovo izobra-
zbo v naših gorah ter je jedna največjih
zaslomb narodne zavesti v naših kritičnih
časih. — Omenjamo, da se igra uprizori
prvič, inscenacija je krasna, noše pristno
gorenjske. — Pri predstavi bo sodeloval
vojaški orkester pešpolka št. 19. — Zače-
tek igre točno ob 8. uri.

Iz kanalskega okraja.

Iz Lokovca. — Pred mesecem se je
obesil pri nas neki Štefan Mokrin, vsled
tega ker je napravil neko pomoto z vo-
jaškimi konji, ki so se nahajali na cesti v
Orgarju. Iz te stvari bi prav za prav go-
tovo ne bilo nič, toda opuščen je bil doma
od klerikalne strani, češ, kaj bo ž njim
počela vojaška oblast. Nesrečnež se je
mislil na to, kako naj si pomore iz te
zagate, zamislil tako globoko, da se je
klatil po gozdih in pašnikih, če je videl
kakega človeka, je kakor zbesnel pobeg-
nil. Vsled tega obupa je prišel do za-
ključka, da je njegova rešitev edino v
smrti. In res je izvršil svoje dejanje s tem
da se je obesil v svoji koči, kjer je po-
polnoma sam stanoval. Obešenec kot zve-
sti pripadnik katoliške stranke, ni bil ka-
kork ljudje govorijo vže 7 let pri spovedi,
in še celo kakor se je kuharica tuk. ku-
rata izjavila celo celih 12 let. Pokopali
so ga pa vendar kakor najpobožnejšega
kristjana in zvonili mu trikrat na dan ka-
kor je običajna navada. Nismo sicer proti
temu in revež naj v miru počiva, toda
vprašamo, kaj bi napravil g. tunc v takem
sličaju s človekom, kateri bi ne bil kleri-
kalega prepričanja. Obsodil bi ga bil
najbrže že on v večno pogubo in gotovo
bi mu odrekel cerkveni pogreb.

Iz krmanskega okraja.

Biljana. — Za veselico, katero priredi
tel. društvo »Sokol z Dobrovega, v nede-
ljo tukaj v Biljani, vlada povsod veliko
zanimanje in smejo upamo, da se ta dan
razvije v veliko manifestacijo sokolske
ideje v Brdih. Tudi zunanji gostje posetijo
ta dan veselico našega čiloga Sokola, da
mu tako skažejo bratsko ljubezen, bratsko
vzajemnost! In naj bi manjkal mogoče ta
dan v Biljani kakšen rojak? Ne, tudi vi,
briski rojaki, ki ste izven Brd, požurite
se ta dan do Biljane, da tako pokažete, da
ve tudi Brie ceniti narodno delo, kakorš-
no goji Sokolstvo. S tem pa navdušite tudi
naše mlade delavce, da poidejo s podvo-
jeno silo spet na delo v čast in rast in do-
brobit celokupnega slovenskega naroda!

Iz komenskega okraja.

Iz Mavhinj. — Dne 27. t. m. je umrl
naš župan g. Fran Legiša. Bil je dober
gospodar in tudi za občino se je trudil
naj počiva v miru!

Iz goriške okolice.

Iz Podgore, 31. jul. — V včerajšnji se-
ji našega starešinstva je bil izvoljen za ča-
stnega občana naše občine gospod profe-
sor in bivši okrajni šolski nadzornik
Fran Finšger. Izvolitev se je izvršila so-
glasno. Z veseljem pozdravljamo našega
častnega občana, ki si je pridobil tekom
svojega dolgoletnega vzglednega nadzor-
ništva nevernjljivi zaslug na šolskem po-
lju v goriškem okraju.

Družba sv. Cirila in Metoda.

Za družbo sv. Cirila in Metoda je
daroval Ivan Uršič iz Gosau 70 v.

C. M. podružnica v Podgori. Po ob-
činskeji seji dne 30. julija zložili p. n. gš.
starešine na predlog vrlega podružnične-
ga blagajnika 19 K za našo šolsko druž-
bo. Iskrena hvala! Živeli darovalci!

Domače vesti.

Umrl je v Idriji v starosti 73 let go-
spod Peter Vidmar, trgovec in posestnik,
značajan mož in zvest pristaš napredne
stranke celo svoje življenje. »Peter iz ga-
se« je bil znan in visoko spoštovan v ce-
lem idrijskem mestu. Bil je velik impo-
zanten mož z dolgo brado. Pokojnik je bil
oče g. okrajnega sodnika v Bovecu Fr.
Vidmarja, kateremu izrekamo naše so-
žalje ob grobu vnega očeta.

Gospod dr. Pavlin je danes prevzel
posle c. kr. okrajnega šolskega nadzorni-
ka za goriško okolico. Želimo, da bi jih
izvrševal z vso objektivnostjo na korist
šolstva in učiteljstva ter pričakujemo
takih dejanj. Gospod profesor Finšger pa
prične z novim šolskim letom poučevati
na možkem učiteljskem. Čestitamo zavodu
na tej pridobitvi!

Juridični tečaji na »Revoltelli« — »L' Eco«, ki je prva naznanila laške juridične tečaje na »Revoltelli« v Trstu, pravi, da se z oktobrom t. l. res otvorijo juridični tečaji na »Revoltelli«, da pa te stolice niso kompenzacija za laško pravno fakulteto, da je dr. Bugatto v vseučiliškem pododseku nasproti prof. Waldnerju povdarjal, da se inia parlamentarnim potom rešiti vladna predloga na »Revoltelli« pa bo dana obiskovalcem akademije prilika poslušati predavanja iz trgovskega, meničnega in pomorskega prava; za juriste pa ne bo učiteljev in izpitov, potrebnih za akademično diplomu in za državne urade. Povdarjal je tist že poprej, da za tako razširjenje poduka na Revoltelli ni potreba posebnega parlamentarnega dovoljenja. Tako pojasnjuje »L' Eco« tečaje glede na razne glasove po listih.

Goričani, ki se udeležijo otvoritve planskega doma na Vršču v nedeljo dne 4. t. m., se odpeljejo v soboto ob 3. z državnega kolodvora v Sv. Lucijo, od tod z avtomobilom do Boveca in peš do Soče, kjer prenoče. Drugo jutro ob 5. odhoda na Vršču. Povratek čez Kranjskogoro in Jesenice. Ker je pričakovati velike udeležbe z drugod, priporočamo članom gospodarske družnice S. P. D. in drugim prijateljem naših gor, da se v kolikor mogoče velikem številu udeležijo te zanimive planske slavnosti.

Nič verjetno. — »Edinost« in za njo drugi listi prinašajo vest, da je naučni minister obljubil nekemu (kdo je ta neki?) ital. drž. poslancu, da se s šolskim letom 1914/15 premesti slovensko moško učiteljske iz Gorice v Solkan. — To je zopet jedna tistih nepremišljenih vesti, kakoršnih je prišlo že več iz Gorice v »Ed.« — Ne verjamemo, da bi se Faidutti in Bugatto pobalja za odstranitev učiteljske iz Gorice, Ušaj pa je poslanec le po imenu, kateremu še noben minister nič povedal ni. — Iz one vesti v »Ed.« gleda pasji dan njenega dopisnika.

Železnica Gorica-Červinjan. — O tej železnici se je že mnogo pisalo in zagotavljalo, da se začne graditi v kratkem. Stvar pa je taka-le: V prihodnjem zasedanju državnega zbora predloži vlada zakonski načrt za zgradbo nad 100 lokalnih železnic. Med temi, in sicer med prvimi, je železnica iz Gorice v Červinjan. Parlament najbrže hitro sprejme zakonski načrt za zgradbo novih lokalnih železnic, vprašanje je le, če bo votiral zajedno tudi potrebne nemale svote za te zgradbe. Furlanska državna poslanka sta si poskrbela podporo za to železnico pri vojaški oblasti, ki se zavzema za to, da se železnica zgradi kar najhitreje mogoče. Morda prične gradnja te železnice že prihodnjo spomlad.

Glavni nabori v tolminskem glavarstvu. — Glavni nabori za leto 1912. se bodo v tolminskem glavarstvu vršili: dne 12. avgusta za sodni okraj Bovec; dne 13. avgusta za sodni okraj Kobarid; dneva 14. in 16. avgusta v Tolminu; dne 17. avgusta za sodni okraj Cerkno.

25 let župan. — Aleksander vitez Blag v Ronkih županuje že 25 let v tamkajšnji občini. Te dni so njegovo 25letnico slovesno proslavili. Družina Blažič je hrvaškega izvira ter se je preselila v našo deželo pred 300 leti iz Dalmacije. Trg Ronki ima slovensko ime; razprostira se pod obronki Krasa.

Sempeterski dijaki priredijo dne 11. avgusta t. l. na prostoru g. Brumata ljudsko veselico. Na vspeh je 1 igra, 5 pevskih točk in šaljiva loterija. Čisti dobiček je namenjen »Dijaški kuhinji«. Začetek ob 4 in pol pop.

Nekaj pojasnij gledé avtomobilov po Soški dolini. — V »Soči« sem že parkrat čital, da vlada med prebivalstvom po Soški dolini nejevolja radi tega, ker je glavarstvo prepovedalo bratoma Ostan prevoz ljudi. Hotel sem izvedeti, kaj je na tem resnice. Vprašal sem več ljudi in odgovorili so mi, da je dandanes pač navada, da vsakdo rad čim manj potrosi, zato so se vozili tudi z avtomobili: za prevažanje blaga. Drugi so mi pa rekli, da raje plačajo onih 40 vin. več in se vozijo s poštnim avtomobilom, ker je komednejši. Neki Drežničar mi je pa povedal še neki lepši slučaj. Pravil mi je, da se je enkrat peljal s tovornim avtomobilom, ki je bil dobro naložen z raznimi vrečami. Ker

ni bilo drugod prostora, sedel je na vrh vreč in se peljal proti Kobaridu. Ko je pa izstopil, je imel glavo polno bunk in sicer radi tega, ker ga je med potjo »pobožala« skoraj vsaka večja veja od dreves, ki rastejo ob cesti.

Tovorni avtomobil ni prikladen za vožnjo ljudi in dandanes zalitevajo naši letoviščniki in taki gospodje, ki prihajajo k nam, pač nekaj komaditete.

Moje mnenje je odlok glavarstva upravičen in sicer iz tega razloga, ker ako sta ti Jonko in nasl. Devetak onemogućila avtomobile za poštni in ljudski promet in dobila za to tudi potrebno koncesijo, vendar ne moreta mirno gledati, da prevažajo ljudi oni avtomobil, ki je namenjen edino za tovorni promet. Ako bi pa bila imela brata Ostan koncesijo za prevoz ljudi v tovornem avtomobilu, bi bil to nesmisel, ker se ljudi vendar ne smatra za blago. F.

Sokolski vestnik.

I. okrožje GŠ. S. Ž. znova opozarja vse prijatelje Sokolstva, ljubitelje narave in prijetne družbe na svoj I. zlet, ki se bo vršil dne 4. avgusta na Brjahl.

Zbrali smo za svoj II. zlet Brje, ker imamo tam mlado in agilno bratstvo društvo, ki se ne straši dela ne žrtve ter je v kratkem času svojega obstoja večkrat pokazalo, da je vredno, da ga podpremo z vsimi svojimi močmi, s tem povzdignemo sebe, svojega brata in s tem utrjujemo med ljudstvom Sokolsko idejo. Na zdar!

Žveza narodnih društev.

Bralno društvo »Kras« na Skopem vabi k veselici z zanimivim vspehom, ki jo priredi v nedeljo, dne 4. avgusta t. l. na krasno odličnem dvorišču g. Živica s sodelovanjem domačega pevskega zbora in pevskega društva »Venček« iz Dutovelj. Začetek točno ob 3 popoldne. Svirala bode godba iz Trsta. K obilni udeležbi vlijudno vabi odbor.

Trgovsko-obrtne in gospodarske vesti.

Cene mesa. — Po starašinstvenem sklepu v Gradcu so določene cene mesa na stojnicah od 1. avgusta dalje tako-le: meso od vola kg z 19 deka doklade kosti, in sicer prve vrste ne višje nad 193 vinarjev, druge vrste ne višje nad 176 v, tretje ne višje nad 161 vinarjev, brez doklade prve vrste ne nad 241 v. Goveje meso: kg z 19 deka doklade prve vrste ne nad 164 v, druge ne nad 148, tretje ne nad 132 v; brez doklade prve vrste ne nad 205 v. — In kako je v primorskih deželah?

3765 mišij ubitih v jedni uri. — Na shodu kmetov v Brucku in Mödlingu je neki govornik kazal na veliko škodo, katero delajo miši na Dol. Avstrijskem zlasti žitu. Na to se je 15 dečkov vrglo na lov in pobijanje mišij, in sicer v Humbergu. Dečki so bili tako pridni, da so ubili v jedni uri 3765 mišij. Za vsako so dobili jeden vinar.

Izseljevanje in poljedelstvo v Avstriji. — Dr. Gargas je izdal brošuro »Die öst. Auswanderung und die Landwirtschaft«, v kateri dokazuje, da pol milijona delavcev, kolikor jih vsako leto gre iz Avstrije čez morje ali v druge evropske države, bi se moglo prav uspešno porabiti v domačem kmetijstvu, kjer manjka delavskih rok po vseh deželah.

Politični pregled.

Novi japonski cesar se imenuje Joshihito, je star 35 let ter 12 let poročen s princesinjo Sadako. Vzgojen je po evropsko, govori tudi angleško in nemško. Japonska dobi v njem popolno modernega vladarja.

Turčija. — Parlament je votiral kabinetu zaupnico. — Vlada je povdarjala, da je sprejela iz Albanije in drugih pokrajin zelo resna poročila o položaju in ne more prevzemati nase odgovornost brez zaupanja zbornice.

Proces proti Jukiću.

Razprava se nadaljuje.

Kmalu po 9. v torek je sodni dvor zavzel svoje mesto. Odprla so se vrata in dvorano je vstopil Jukić s podvojeno eskorto. Stražila sta ga dva orožnika in dva justična vojaka. Za njim so vstopili ostali obtoženci. Komaj pa je predsednik otvoril razpravo, je Jukić vzkliknil:

»Kje so porotniki?!« Obenem pa je pograbil poleg sebe sedečega justičnega vojaka za roko in mu zaklical: »Ali ste vi porotnik? Hočem imeti porotnike!«

Justična vojaka in orožnika so trdo pograbili Jukića, a tega je popadel nervozni krč, da se je zgrudil na tla. Z brutalno silo so ga orožnika in vojnika potegnili kvišku. Tu se je začel pravi boj med Jukićem in njegovi stražniki, tekoma katerega je Jukić enega justičnega vojaka prevergel po tleh. Prizor je bil naravnost oduren, grozen, posebno odurna pa je bila neprimerna sirovost, s katero so stražniki padli po obtožencu.

Končno je dal predsednik Jukića odvesti iz dvorane.

Nato je zapisnikar, namesto da bi bil Jukić osebno zaslišan, začel čitati zapisnik ki je bil sestavljen z Jukićem pred preiskovalnim sodnikom in iz katerega izhaja, da je Jukić faktično priznal, da je nameraval ubiti Cuvaja, toda ne po nalogu kakega kompota ali kake zarote. Opetovano je namreč poudarjal, da ni bil v zvezi z nikako politično stranko niti v deželi niti v inozemstvu. Zlasti pa je poudarjal, da ni storil svojega dejanja pod vplivom »Pokretašev«, katerim je bil vedno nasprotnik, ker je bil organiziran kot pravaš. Izjavil je tudi, da ni pisal v napredni dijaški list »Val«, ker je sodeloval pri »Mladi Hrvatski«, ki je organ pravaške mladine.

V Srbijo je šel iz lastne inicijative. Z onim četnikom, ki mu je izročil bombo, se je sešel slučajno. Ni pa resnica, da bi mu bil browning-pištole izročil neki srbski častnik. Izpovedal je, da je res s svojo agitacijo mnogo deloval med hrvatsko mladino in da je s tem delovanjem stremel za tem, da zbere okrog sebe čim največji krog mladih dijakov.

Beda, v kateri se nahaja domovina, ga je spravila na idejo, da mora odstraniti komisarja Cuvaja. — Ni pa mislil delovati na ustanovitve jugoslovanske republike, dasiravno priznava, da je to njegov politični ideal.

O svojih soobtožencih je govoril vseskok v najlepših besedah in jih skušal kolikor te mogoče razbremeniti. Pravi o njih, da so to ljubezni prijazni tovariši, toda zelo naivni otroci.

Ko so bili prečitani ti zapisniki, je izjavil predsednik, da to zadostuje, ker so podpisani lastnoročno po Jukiću, in je potemtakem osebno zaslišanje obtoženca nepotrebno.

Po premoru je dal predsednik iznova privedi Jukića v dvorano. Jukić se je videlo že oddaleč, da je silno razburjen. Komaj je prestopil prag dvorane, je že zdiviljal proti sodnikom in je zaklical na ves glas: »Ne bojim se vas, ne bojim se tudi rablja! Toda Cuvaja hočem imeti tukaj! Poleg mene naj sedi zločinec! Privedite ga semkaj, če ste pravični sodniki!«

Zaman se je trudil predsednik, da bi pomiril silno razburjenega obtoženca, ki se je ponovno sprl s svojimi stražniki, ki so ga zopet začeli pestiti na najsrovejši način, nakar jim je predsednik zaukazal, naj ga pustijo v miru. Jukić je nato popolnoma mirno odšel iz dvorane.

Nato se je začelo zasliševanje ostalih obtožencev. Prvi je bil petnajstletni Gjuro Cvijić, deček visoke rasti, črnih oči in črnih las. Lica so mu v zaporu obledela. Predsednik: Ste razumeli obtožnico? Obtoženec: Da! P.: Ali se čutite kriv? O.: Ne! P.: Kaj imate torej povedati? Obtoženec je izjavil na to, da ni skriv pri Jukićevem atentatu in da ni bil sodelov pri njem niti neposredno, niti posredno. Predsednik: Pa ste vendar skrivali eksplozivne snovi za Jukića. Obtoženec: Stori sem to le iz prijaznosti, nisen pa vedel, kaj namerava Jukić. Rekel je sicer res nekikrat, da bo nastavl bombo pod madjarsko šolo ali bansko palačo. Predsednik: Ali ni rekel, da hoče spraviti Cuvaja s sveta? Obtoženec: Jukić nam je opetovano razvijal svoje ideje. Iz-

početka smo jih odobraval, pozneje so se nam pa zazdele nevarne in smo ga svarili. O revoluciji se ni govorilo nikdar in tudi nikdar o kakih zaroti. Ko se je vrnil Jukić iz Srbije in je iznova povedal, da namerava izvršiti atentat, smo ga svarili. Predsednik: Ali ste imeli dosti takih pogovorov? Obtoženec: Da! Imeli smo jih, a ne o atentatu. Jukić nam je razvijal svoje republikanske ideje. Rekel je, da ustanovi republiko v Stenjevcu. (V Stenjevcu je hrvaška deželna blaznica. — Prip. ured.) Pravil nam je, da je tudi poljski kralj Vladislav IV. ustanovil republiko norcev. Jukić nam je tudi že dal posebna imena in funkcije v bodoči republici norcev. Cesaric je dobil ime »sv. duha«, Neidhart je bil »turški paša«, Hervatina pa je imenoval za »policijskega šefa« in je trdil, da to zato, ker ima ravno tako veliko »goflio«, kakor zagrebška policija. (Splošen smeh.)

Dr. Prebeg je včeraj vprašal, ali je policija Jukića res na nogah in rokah zvezala, ko ga je zasliševala, in ga tolkla celo z glavo ob zid? — Jukić je v svoji celici silno ekscediral in bil okoli sebe. Opazujeta ga dva psihijatra. — Cvijić je na vprašanje dr. Prebega v zasliševanju, kdo je bil določen za predsednika republike norcev, odgovoril: — Cuvaj! — Obtoženec Bublić se je priznal krivega! — Obtoženec Bublić je izpovedal, da je njegov stric Mlinarić, policijski detektiv ter je njemu vse povedal, kaj namerava Jukić. — Razprava se nadaljuje.

Razne vesti.

Ena sama dedščina bo plačala vojne troške Italijanov ednega tedna. — Italijanski fiskus je zavohal dedščino 600 milijonov frankov, katero je podedoval bankir Pisa v Milanu pred dnevi po svojem očetu. Pisa bo plačal davka 3.000.000 frankov, to je toliko, kolikor znašajo vojni troški Italije v enem tednu.

Aeroplani pri letošnjih manevrih. — Pri letošnjih manevrih naše armade se uporabi mnogo aeroplanov za rekognoscijsko službo. Med 16 aeroplani, ki jih je naročilo vojno ministerstvo, je 14 monoplanov Etrichovega sistema.

Konec stavke londonskih pristaniških delavcev. — Kakor že znano, je velika stavka končana. Trajala je od polovice meseca maja ter stala indirektno 40 milijonov mark. Komité je nasvetoval delavcem, naj gredo delat, ker so bila podpor-na sredstva izčrpana.

Dašje na 4. strani.

Učenec za trgovino s specerijskim blagom in delikatesami se takoj sprejme; prednost imajo olikani dečki iz pogostne meščanske rodbine z najmanj 1 razredom srednje šole. Naslov pove upravnistvo »Soče«.

Knjigoveznica

v »Goriški tiskarni«

se priporoča sl. občinstvu za vezavo knjig, registrov, brošur itd. zagotavlja lično delo in dobro postrežbo po zmerni ceni.

Mirko Plesničar,
knjigovez.

Nanut & Bregant
avtorizovana stavbena tordka
v Gorici
ulica Adelaide Ristori šte. 5

se priporočata p. n. občinstvu za vsa stavbena dela. Izdelujeta vsakovrstne načrte, proračune in kolavdacije po najnižjih cenah.

Veliko skladišče lesa je zgorelo, kakor poročajo iz Anhangelska v Rusiji. Škoda je 700.000 rubljev.

Kongres gluho-nemih. — V Lorientu na Francoskem se je vršil shod gluho-nemih. Prišlo jih je obilo na shod in mnogo jih je »govorilo«. Duhovnik Gouslot je imel pridigo; s svojo mimiko je dosegel, da so ga vsi razumeli. Po kongresu so napravili izlet in veselico.

Svojo ženo je vrgel skozi okno, ker je bolna, neki delavec Jurij Grasset v Parizu. Prišla je pred kratkim iz bolnišnice, bolna še vedno. Mož je prišel ponoči domov pijan, prijel bolno ženo in jo vrgel skozi okno iz petega nadstropja. Morilca so prijeli takoj.

Delavska nezgoda. — Iz Varšave poročajo, da se je zrušila v vasi Glenga nova stavba. Kamenje je ubilo 19 delavk in 4 delavce. Mnogo je težko ranjenih.

Ponesrečili se sedmošolec vit. pl. Lušan iz Milstata. Šel je iz Špitale na Koroškem na Ankogel v spremstvu dveh turistov. Na snežinah mu je spodrsnilo in se je ubil.

Mestna plinarna v Berlinu požge vsako leto za 15 milijonov mark premoga. V vodovodnih napravah so porabili lani za 600.000 mark premoga; v drugih obratih še za 3 milijone mark premoga. Ni ga kmalu mesta, ki bi porabil toliko premoga.

Velika tatvina. — Iz Moskve poročajo, da so neznani tatovi ukradli knežinski Sahovski juvele v vrednosti 1 milijona rubljev.

Škandal Newjorške policije. — V procesu, ki se vrši proti morilecem lastnika igralnice, Rosentala, se odkrivajo vedno večji škandali Newjorške policije. Policijski agent Rose je izpovedal, da je za policijskega uradnika Beckerja, ki je eden glavnih obtožencev, vsako leto od igralnic inkasiral okoli 600.000 dolarjev. Sploh da je newyorška policija (ki je mestna avtonomna. — Opomba uredn.) dobivala vsako leto od igralnic in bordelov okoli 4 milijone dolarjev (t. j. okroglo 20 milijonov kron) kot podkupnino. Na teh stvareh so bili razun predsednika vsi policijski uradniki udeleženi. Advokat Beckerjev je izjavil, da se bo, ako bo njegov klient vse, kar vé, razkril, vsa upravna zgradba newyorškega mesta podrla.

Razbremenitev zemljišč v Avstriji

(Dalje.)

»Reiffeisnove posojilnice morejo danes še čakati, da dolžnik zadosti svojim dolžnostim, ko mu bodo dopuščale njegove gospodarske razmere in mu dajo sredstva v roke, da se izogne gospodarski pogubi. Toda, ako bi se vdejavili zgoraj opisani pogoji, bi Raiffeisenovke zgubile značaj javno-koristnih zavodov in bi postale navadni finančni zavodi, slični mnogoterim drugim.

»Zakonski načrt bi torej imel sledeči efekt: da bi bile Raiffeisenovke prisiljene zapustiti svojo dosedanje pot, ki so jo hodile s tako velikim uspehom, in da bi kredit otežkočil in čisto onemogočil baš manj premožnemu ljudstvu, ki ga največ potrebuje.

»Položaj se komplicira tudi vsled tega, ker bi členi, ki imajo le majhen kos zemljišča, težavno dobili koga, ki bi jim hotel biti porok v slučaju zajetja posojila.

»Vse to bi provzročilo, da bi kmetijsko kreditno združništvo oslabevalo tudi iz drugega razloga: vlagatelji bi ne imeli več zaupanja do Raiffeisenovih posojilnic in prihranki bi se stekali v hranilnice in v banke. Na ta način bi se def. prihrankov kmetijskega prebivalstva, namesto da bi se vrnil kmetovalcem potom Raiffeisenovih posojilnic, uporabljal v prilog drugim kastam, t. j. bi se stekal v obrt in trgovino.

»Vsled tega predlaga »Obča zveza kmetijskih zadrug«, da naj se zakonski načrt spremeni takó, da zastara hipotekarna pravica, ki izvira iz prisilne vključbe kredita, v 6 letih za vso glavnico; na ta način bi odpadlo zastaranje po treh

letih glede polovice glavnice. Dočim je triletna doba sploh prekratka, da bi mogel kmetovalec izboljšati svoj gospodarski položaj, se smatra 6 letna doba kot zadostna.

Druga hipoteka in osebni kredit.

Zveza meni dalje:

»Med glavnimi nameni hipotekarne razbremenitve je tudi on, da se prepreči bodoča vključba druge hipoteke; zakonski načrt temelji baš na tem načelu. Jasno je, da če res onemogoči vključba nadaljnjih hipotek, se osebni kredit vedno več razširi; torej bo morala kmetijska kreditna organizacija prevzeti še drugo nalogo, ki je danes nima.

»Toda, da se bo moglo zadostiti pomnoženim potrebam, ne zadostja obstoj velikega števila Raiffeisenovih posojilnic; treba je, da razpolagajo z zadostnim obratnim kapitalom. V nekaterih deželah Avstrije imajo kmetijske kreditne zadruge mnogo sredstev, dočim jim nimajo zadruge v drugih deželah. Vsled tega mora biti akcija v razbremenitev zemljišč paralelna z akcijo za boljšo organizacijo osebnega kredita. Vlada je predložila v ta namen zakonski načrt, ki se tiče ustanovitve »občnega kreditnega zavoda za zadruge«; vendar ni gotovo, da bo ta zavod uspeval.

»Organi, ki so neposredno poklicani, da uveljavijo predlagano hipotekarno preosnovo, so »deželni hipotekarni kreditni zavodi«; zakonski načrt je popolnoma prezrl kreditne zadruge.

»Toda, z ozirom na važnost, ki jo imajo že danes in z ozirom na pomnožena opravila, ki jih bodo morale izvrševati, ko bo uveljavljen zakonski načrt, bi moral ta določiti razmerje med deželnimi hipotekarnimi kreditnimi zavodi in med organizacijami osebnega kredita; določiti mora dolžnosti in pravice prvih in drugih glede akcije, ki se naj izvede v razbremenitev zemljišč.

Mnenje obče zveze naglašja nadalje, da zakonski načrt ne dela zadostne razlike med »investicijskim kreditom« in »obratnim kreditom«. Toda če se pripeti, da mora služiti hipotekarni kredit v to, da zadosti potrebam obratnega kredita, zgreše prvi popolnoma svoj namen, zraven tega pa provzroči katastrofalne posledice. Zakonski načrt mora torej poskrbeti, da se tekoča potreba po denarju, ki se ji more zadostiti z rednim prejemki podjetja, ne sme pokriti s hipotekarnim kreditom.

Ker se more razbremenitev zemljišč izvesti tudi na drugačen način, n. pr. z zavarovanjem, prosí zveza, da naj bo v zakonskem načrtu odprta pot tudi temu vprašanju.

(Konec.)

Književnost.

»Veda«.

Vsebina četrte številke: Dr. Ivan Prizatelj: Vzemniška epizoda. Dr. Bogumil Vošnjak: Več sedanjosti. Albin Ogris: O sodobnem revolucionarnem sindikalizmu. (Konec prih.). Dr. Štefan Šagadin: Upravno pravosodstvo. Jos. Mandelj: Nekaj števil iz kranjskega dež. gospodarstva. Dr. Bogumil Vošnjak: Knjiga o slovanstvu. Pregledi in referati. Slovestvo. Dr. I. P.: + A. Aškerc; posmrtna silhueta. Dr. J. A. Glonar: Iz slov. slovestva. Niko Bartulović: Knjige »Matiče Hrvatske« za god. 1911. — Politika. A. O.: Drang nach Osten in bagdadska železnica. Alojzij Trstenjak »Politische u. volkswirtsch. Chronik der österr. ung. Monarchie. V. K.: Sociologija politične demokracije. — Sociologija. V. K.: Socializem. — Pravo. B. V. Problem državnog gospodarstva. I. M.: pl. Šuklje-Mandelj: Kranjske deželne finance. — Psihologija. K. O. Idealizem kot življenje ohranjajoč princip. K. O.: Donesek k psihologiji s'uha. — Pedagogika: Ivan Koštič: »Srednješolska vzgoja«. Dr. Ivan Žmave: O višji vzgoji. — Publicistika in polemika. Odgovori I, II. Errata.

»Veda« izhaja dvomesečno, obsega letno najmanj 36 po lin stane na leto 8 K (v obrokih primerno), dijakom enkratno 5 K.

Mali oglasi.

Najmanjša pristojbina stane 60 vin. Ako je oglas obsenejši se računa za vsako besedo 3 vin. Najpripravnejše inseriranje za trgovce in obrtnike. Koliko je manjših trgovcev in obrtnikov v Gorici, katerih se deteli (in celo v mestu) nihče ne pozna, ker nihče ne tiskarajo. Škoda ni majhna.

Fotografski vajenec sprejme se pod ugodnimi pogoji pri fotografu Jerkiču v Gorici.

Stainach, Zgor. Štajersko. Vila in hotel Würschinger. Celo postrežba dnevno le 5 kron. Zahtevajte prospekte.

Naznanilo preselitve.

Podpisani Josip Molar, gostilničar na Senenskem Argu v Gorici uljudno naznanjam p. n. občinstvu v mestu in na deželi, da

sem se preselil

s 1. avgustom t. l. v dobro znano gostilniško prostore

»pri belem zajcu«
v Ranski ulici,

kjer bodem točil domača vina in stregel z domačo kuhinjo.

Za obilen obisk se priporočam
udani

Josip Molar.

Kdor hoče imeti pristno angleško blago za obleke, naj se obrne na krojaškega mojstra

Antona Krušič

Gorica

Corso Franc Josip št. 39
ali pa na Tržaški ulici št. 16.

Izdeluje se vsakovrsne obleke od najfinejše vrste do navadne, za vsaki stan in za vsak letni čas.

Uzorcí na razpolago.

Udlikovana pekarija in sladčičarna

Karol Draščik

v Gorici na Koru v (lastni hiši)

zvršuje naročila vsakovrstnega tudi najfinejšega peciva, torte, kolače za birmance in poroke, odlikovane velikonočne pince itd.

Prodaja različna fina vina in likerje na drobno ali v originalnih butelkah. Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogo brojua naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

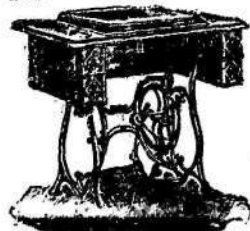

Kupujte samo dvokolesa »Alfena«, ki so najboljši francoski sistem in najtrpežnejše vrste budi za navadno rabo ali za dirke.

Šivalni stroji **Original Victoria** so najpraktičnejši za vsako hišo. Isti služijo za vsako-

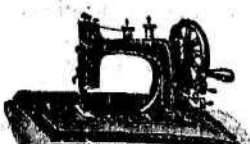
vrstno šivanje in šitikanje (vezenje). Stroj teče brezšumno in je jako trpežen.

Puške, samokrese, slamoreznice in vse v to stroko spadajoče predmete se dobi po tovarniški ceni pri trvdki

Kerševani & Čuk

GORICA, na Stolnem trgu št. 9. GORICA.

Velika zaloga dvokoles, šivalnih in kmetijskih strojev, gramofonov, orkestrijonov itd. Mehanična delavnica. Poliranje z električno gonilno silo ter emajljanje dvokoles na plin.

Kolesarjem v korist! Kdor hoče staro dvokolo obnoviti, naj ga takoj pošlje emajlirat stane K 6.—, v različnih barvah K 8.—

Pri

Batje-l-u

Gorica

Stolna ulica 2-4.

Prodaja tudi na obroke.

Ceniki poštnine prosti.

Velika izbira že rabljenih dvokoles in vsakovrstnih strojev.

Anton Potatzky v Gorici

naslednik Jos. Terpin.

Na sred. kaštelju v.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupevališče vseh vrstnega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in šiviljarje.

Svetinjice. — Rožni venci. — Mašne knjigice.

Šišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjavo, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih ter na deželi.

Lekarna Cristofoletti

v Gorici.

ŽELODČNE KAPLJICE

z znamko sv. Antona Padovanskega.

Zdravilna moč teh kapljic je neprekosljava. — Te kapljice vredijo redno prebavljanje, če se jih dvakrat na dan po jedno žličico popije. Okrepé pokvarjeni želodec, stóre, da zginé v kratkem času omotica in životna lenost (mrtvost). Te kapljice tudi stóre, da človek raji je.

Cena steklenici 60 vin.

Cristofolettijeva pijača iz kine

in železa, najboljši pripomoček pri zdravljenju s trsknim oljem.

Ena steklenica stane 1 krono 60 vin.